

UMOWA**między Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz Radą Ministrów Ukrainy dotycząca współpracy w zakresie pokojowego wykorzystania energii jądrowej**

EUROPEJSKA WSPÓLNOTA ENERGII ATOMOWEJ (EURATOM), zwana dalej „Wspólnotą”,

oraz RADA MINISTRÓW UKRAINY,

nazywane również dalej odpowiednio „Stroną” lub „Stronami”,

MAJĄC NA WZGLĘDZIE, że umowa o partnerstwie i współpracy między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi a Ukrainą (zwana dalej „umową o partnerstwie i współpracy”), która weszła w życie dnia 1 marca 1998 r., stanowi, iż Strony współpracują w zakresie pokojowego wykorzystania energii jądrowej na podstawie szczegółowych umów, które mają zostać zawarte między Stronami,

MAJĄC NA WZGLĘDZIE, że wszystkie państwa członkowskie Wspólnoty oraz Ukraina są stronami Traktatu o nierozprzestrzeleniu broni jądrowej, zwanego dalej „traktatem o nierozprzestrzeleniu”,

MAJĄC NA WZGLĘDZIE, że Wspólnota, jej państwa członkowskie oraz Ukraina są zobowiązane zagwarantować, że badania, rozwój i wykorzystywanie energii jądrowej w celach pokojowych realizowane będą w sposób zgodny z celami traktatu o nierozprzestrzeleniu,

MAJĄC NA WZGLĘDZIE, że środki bezpieczeństwa są stosowane we Wspólnocie zarówno na mocy rozdziału VII Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (zwanego dalej „traktatem Euratom”), jak i na mocy umów w sprawie środków bezpieczeństwa zawartych między Wspólnotą, jej państwami członkowskimi a Międzynarodową Agencją Energii Atomowej (zwaną dalej „MAEA”),

MAJĄC NA WZGLĘDZIE, że środki bezpieczeństwa są stosowane na Ukrainie zgodnie z umową między Ukrainą a Międzynarodową Agencją Energii Atomowej dotyczącą stosowania środków bezpieczeństwa w związku z Traktatem o nierozprzestrzeleniu broni jądrowej,

MAJĄC NA WZGLĘDZIE, że Wspólnota, jej państwa członkowskie oraz Ukraina potwierdzają swoje poparcie dla MAEA i jej wzmocnionego systemu środków bezpieczeństwa,

MAJĄC NA WZGLĘDZIE, że podstawa dla współpracy między Stronami w zakresie pokojowego wykorzystania energii jądrowej powinna zostać wzmocniona przez umowę ramową,

UZGODNIŁY, CO NASTĘPUJE:

Artykuł 1**Definicje**

Na potrzeby niniejszej umowy:

- a) „materiał jądrowy” oznacza każdy materiał wyjściowy lub specjalny materiał rozszczepialny odpowiadający definicji tych terminów zawartej w artykule XX statutu Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej;
- b) „Wspólnota” oznacza zarówno:
- i) osobę prawną utworzoną na mocy Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, Stronę niniejszej umowy;
 - ii) jak również terytoria, do których ma zastosowanie traktat Euratom;
- c) „właściwe organy Stron” oznacza:
- i) w przypadku Wspólnoty – Komisję Europejską;
 - ii) w przypadku Ukrainy – Ministerstwo Paliw i Energii,

lub inne organy, których wyznaczenie Strony mogą w dowolnym czasie notyfikować drugiej Stronie.

Artykuł 2

Cel

Celem niniejszej umowy jest stworzenie ram dla współpracy między Stronami w zakresie pokojowego wykorzystania energii jądrowej, mającej służyć ogólnemu wzmocnieniu współpracy między Wspólnotą a Ukrainą zgodnie z zasadami wzajemności i obopólnej korzyści i bez uszczerbku dla uprawnień każdej ze Stron.

Artykuł 3

Zakres współpracy

1. Strony mogą współpracować w sposób określony w art. 4–8 niniejszej umowy w zakresie pokojowego wykorzystania energii jądrowej w następujących dziedzinach:

- a) bezpieczeństwo jądrowe (art. 4);
- b) kontrolowana synteza jądrowa (art. 5);
- c) badania i rozwój w obszarze energii jądrowej w dziedzinach innych niż przewidziane w lit. a) i b) powyżej (art. 6);
- d) transfery międzynarodowe, handel materiałami jądrowymi oraz usługi jądrowego cyklu paliwowego (art. 7);
- e) zapobieganie nielegalnemu obrotowi materiałami jądrowymi (art. 8);
- f) inne istotne dziedziny stanowiące przedmiot wspólnego zainteresowania.

2. Określona w niniejszym artykule współpraca może mieć miejsce zarówno między Stronami, jak również między osobami i przedsiębiorstwami mającymi miejsce zamieszkania lub siedzibę we Wspólnocie i na Ukrainie.

Artykuł 4

Bezpieczeństwo jądrowe

Współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego jest prowadzona zgodnie z umową o współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego zawartą między Europejską Wspólnotą Energii Atomowej a Radą Ministrów Ukrainy, która weszła w życie dnia 13 listopada 2002 r.

Artykuł 5

Kontrolowana synteza jądrowa

Współpraca w dziedzinie kontrolowanej syntezy jądrowej jest prowadzona zgodnie z umową o współpracy w dziedzinie kontrolowanej syntezy jądrowej zawartą między Europejską Wspólnotą Energii Atomowej a Radą Ministrów Ukrainy, która weszła w życie dnia 13 listopada 2002 r.

Artykuł 6

Inne dziedziny prac badawczo-rozwojowych w obszarze energii jądrowej

1. Za zgodą Stron współpraca może zostać rozszerzona na inne niż wymienione w art. 4 i 5 niniejszej umowy dziedziny prac badawczo-rozwojowych w obszarze energii jądrowej, stanowiące przedmiot wspólnego zainteresowania, jeśli wchodzą one w zakres odpowiednich działań w zakresie badań i rozwoju podejmowanych przez Strony.

2. W przypadku Wspólnoty współpraca może w szczególności obejmować następujące dziedziny:

- a) zastosowania energii jądrowej w medycynie i przemyśle, w tym produkcję elektryczności;
- b) wpływ energii jądrowej na środowisko naturalne;
- c) dziedziny współpracy w zakresie pokojowego wykorzystania energii jądrowej określone w art. 62 ust. 2 umowy o partnerstwie i współpracy, w zakresie, w jakim współpraca ta może być prowadzona w ramach traktatu Euratom.

3. Współpraca prowadzona jest w szczególności w drodze:

- wymiany wiedzy specjalistycznej poprzez sprawozdania, wizyty, seminaria, spotkania specjalistyczne itp.,
- wymiany personelu między laboratoriami i/lub jednostkami zaangażowanymi po obu stronach, również w celach szkoleniowych,
- wymiany próbek, materiałów, przyrządów i aparatury do celów badawczych,
- zrównoważonego udziału we wspólnie prowadzonych badaniach i działaniach.

4. Jeśli jest to konieczne, zakres i warunki współpracy w konkretnych projektach są określane w uzgodnieniach wykonawczych, zawieranych w imieniu Stron przez właściwe organy działające zgodnie z obowiązującymi je przepisami ustawowymi i wykonawczymi.

5. Takie uzgodnienia wykonawcze mogą między innymi obejmować postanowienia dotyczące finansowania, kwestie przydzielania obowiązków administracyjnych oraz szczegółowe postanowienia dotyczące rozpowszechniania informacji oraz praw własności intelektualnej.

6. Jeśli Strony nie uzgodniły inaczej, koszty wynikające z działań podejmowanych w ramach współpracy są pokrywane przez Stronę, która działania te inicjuje.

Artykuł 7

Transfery międzynarodowe, handel materiałami jądrowymi oraz świadczenie związanych z tym usług

1. Materiał jądrowy przekazywany między Stronami, bezpośrednio lub poprzez państwo trzecie, podlega niniejszej umowie w momencie jego wprowadzenia na terytorium podlegające jurysdykcji Strony otrzymującej, pod warunkiem że Strona dostarczająca powiadomiła pisemnie Stronę otrzymującą przed lub jednocześnie z wysyłką, zgodnie z procedurami określonymi w uzgodnieniu administracyjnym, które zostanie zawarte przez właściwe organy Stron.

2. Materiał jądrowy, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, podlega postanowieniom niniejszej umowy do momentu:

— ustalenia, zgodnie z postanowieniami dotyczącymi zakończenia stosowania środków bezpieczeństwa zawartymi w odnośnej umowie określonej w ust. 6 lit. b) poniżej, że nie może on już zostać wykorzystany w żadnych działaniach z zakresu techniki jądrowej istotnych w związku z kontrolą bezpieczeństwa, lub że jego odzyskanie stało się praktycznie niemożliwe,

— gdy został on przekazany poza terytorium podlegające jurysdykcji Strony otrzymującej zgodnie z ust. 6 lit. e) poniżej, lub

— Strony uzgodniły, że materiał ten nie podlega już postanowieniom niniejszej umowy.

3. Każdy transfer materiału jądrowego przeprowadzany w ramach współpracy dokonywany jest zgodnie z odpowiednimi międzynarodowymi i wielostronnymi zobowiązaniami Stron oraz państw członkowskich Unii Europejskiej w odniesieniu do pokojowego wykorzystania energii jądrowej, wyszczególnionymi w ust. 6 niniejszego artykułu.

4. Prowadzony między Stronami handel materiałami jądrowymi oraz świadczenie usług związanych z tymi materiałami mają za podstawę ceny rynkowe.

5. Strony starają się unikać sytuacji konfliktowych wymagających zastosowania środków bezpieczeństwa w handlu materiałami jądrowymi prowadzonym między nimi. Jeżeli jednak w handlu tym pojawią się problemy, które poważnie zagrażałyby żywotności przemysłu jądrowego Wspólnoty lub Ukrainy

(w tym sektora wydobycia uranu), każda ze Stron może zażądać konsultacji, które należy przeprowadzić jak najszybciej w ramach utworzonego *ad hoc* komitetu.

Jeżeli w trakcie konsultacji nie będzie możliwe znalezienie akceptowanego przez obie Strony rozwiązania dla tych problemów, Strona, która zażądała konsultacji, może zgodnie z przepisami jej prawa krajowego oraz odpowiednimi zasadami prawa międzynarodowego zastosować właściwe środki bezpieczeństwa celem rozwiązania tych problemów lub złagodzenia ich skutków.

Zastosowanie pierwszego i drugiego postanowienia niniejszego ustępu pozostaje bez uszczerbku dla traktatu Euratom i tworzonego na jego podstawie prawa wtórnego.

6. Transfery materiału jądrowego podlegają następującym warunkom:

a) materiał jądrowy jest wykorzystywany w celach pokojowych, a nie w jakimkolwiek urzędzeniu służącym do przeprowadzenia wybuchu jądrowego lub w pracach badawczo-rozwojowych nad takim urzędzeniem;

b) materiał jądrowy podlega:

i) we Wspólnocie środkom bezpieczeństwa Euratom na mocy traktatu Euratom oraz środkiem bezpieczeństwa MAEA na mocy mającej odpowiednio zastosowanie jednej z następujących umów dotyczących środków bezpieczeństwa, w jej ewentualnie zmienionej lub nowej wersji, tak długo jak poniższe umowy zapewniają poziom bezpieczeństwa wymagany zgodnie z traktatem o nierozprzestrzeleniu:

— umowy między państwami członkowskimi Wspólnoty nieposiadającymi broni jądrowej, Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz Międzynarodową Agencją Energii Atomowej, która weszła w życie dnia 21 lutego 1977 r. (opublikowanej jako INFCIRC/193),

— umowy między Francją, Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz Międzynarodową Agencją Energii Atomowej, która weszła w życie dnia 12 września 1981 r. (opublikowanej jako INFCIRC/290),

— umowy między Zjednoczonym Królestwem, Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz Międzynarodową Agencją Energii Atomowej, która weszła w życie dnia 14 sierpnia 1978 r. (opublikowanej jako INFCIRC/263),

uzupełnionych protokołami dodatkowymi podpisanymi dnia 22 września 1998 r. na podstawie dokumentu opublikowanego jako INFCIRC/540 (Strengthened Safeguards System, Part II, Wzmocniony system bezpieczeństwa, część II);

ii) na Ukrainie środkiem bezpieczeństwa MAEA na mocy umowy między Ukrainą a Międzynarodową Agencją Energii Atomowej dotyczącej stosowania środków bezpieczeństwa w związku z Traktatem o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej, która weszła w życie dnia 22 stycznia 1998 r. (opublikowanej jako INFCIRC/550), uzupełnionej protokołami dodatkowymi podpisanymi dnia 15 sierpnia 2000 r. na podstawie dokumentu opublikowanego jako INFCIRC/540 (Strengthened Safeguards System, Part II, Wzmocniony system bezpieczeństwa, część II), jeśli mają moc obowiązującą;

c) jeśli stosowanie którejkolwiek z umów z MAEA wymienionych w lit. b) niniejszego ustępu zostało z jakiegokolwiek powodu zawieszono lub zakończone we Wspólnocie lub na Ukrainie, dana Strona zawiera umowę z MAEA o tych samych skutkach i tym samym zakresie, co umowy dotyczące środków bezpieczeństwa wymienione w lit. b) ppkt i) lub ppkt ii) niniejszego ustępu lub, jeśli nie jest to możliwe,

Wspólnota, w zakresie w jakim jej to dotyczy, stosuje środki bezpieczeństwa oparte na systemie kontroli bezpieczeństwa Euratom o tych samych skutkach i tym samym zakresie, co umowy dotyczące środków bezpieczeństwa wymienione w lit. b) ppkt i) niniejszego ustępu lub, jeśli nie jest to możliwe,

Strony dokonują uzgodnień o zastosowaniu środków bezpieczeństwa o tych samych skutkach i tym samym zakresie, co umowy dotyczące środków bezpieczeństwa wymienione w lit. b) ppkt i) lub ppkt ii) niniejszego ustępu;

d) zastosowanie środków ochrony fizycznej, które spełniają przynajmniej kryteria określone w załączniku C do dokumentu MAEA INFCIRC/254/Rev.5/Part 1 (Guidelines for Nuclear Transfers, Wytyczne dla transferu materiałów jądrowych) z ewentualnymi zmianami; w uzupełnieniu do tego dokumentu państwa członkowskie Wspólnoty, w razie potrzeby Komisja Europejska, oraz Ukraina uwzględniają przy stosowaniu środków ochrony fizycznej zalecenia zawarte w dokumencie MAEA INFCIRC/225/Rev.4 (Physical Protection of Nuclear Material, Fizyczna ochrona materiału jądrowego) z ewentualnymi zmianami. Międzynarodowy transport materiałów jądrowych podlega postanowieniom Międzynarodowej konwencji o ochronie fizycznej materiałów jądrowych (dokument MAEA INFCIRC/274/Rev.1) z ewentualnymi zmianami oraz, tak szybko jak to będzie możliwe, przepisom MAEA w zakresie bezpiecznego transportu materiałów radioaktywnych (IAEA Safety Standards Series n.ST-1, Seria norm bezpieczeństwa MAEA n.ST-1) z ewentualnymi zmianami;

e) ponowne transfery wszelkich materiałów objętych niniejszym artykułem poza terytorium podlegające jurysdykcji Stron są dokonywane wyłącznie przy przestrzeganiu zobowiązań zaciągniętych przez poszczególne państwa członkowskie Wspólnoty oraz Ukrainę w ramach grupy państw dostarczających materiały jądrowe, określanej jako grupa dostawców materiałów jądrowych. W szczególności do ponownych transferów wszelkich materiałów objętych niniejszym artykułem mają zastosowanie wytyczne dla trans-

ferów nuklearnych (Guidelines for Nuclear Transfers) zawarte w dokumencie MAEA INFCIRC/254/Rev.5/Part 1 z ewentualnymi zmianami.

7. Strony ułatwiają handel materiałami jądrowymi między sobą oraz między osobami lub przedsiębiorstwami mającymi miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytoriach Stron, we wspólnym interesie producentów, sektora jądrowego cyklu paliwowego, przedsiębiorstw użyteczności publicznej i konsumentów.

Zezwolenia, w tym na wywóz i przywóz, oraz zezwolenia dla stron trzecich, dotyczące handlu materiałami jądrowymi, działalności przemysłowej lub przemieszczania materiałów jądrowych na terytoriach Stron, nie mogą być używane w celu ograniczania handlu lub szkodenia interesom handlowym którejkolwiek ze Stron w zakresie pokojowego wykorzystania energii jądrowej zarówno na jej własnym terytorium, jak i na płaszczyźnie międzynarodowej. Właściwe organy niezwłocznie rozpatrują wnioski złożone o takie zezwolenia, bez narażania wnioskodawców na nieuzasadnione koszty. Odpowiednie przepisy administracyjne służą zapewnieniu poszanowania niniejszego postanowienia.

Postanowienia niniejszej umowy nie mogą być używane w celu utrudnienia swobodnego przepływu materiału jądrowego na terytorium Wspólnoty.

8. Bez względu na ewentualne zawieszenie lub rozwiązanie niniejszej umowy z dowolnego powodu, postanowienia ust. 6 lit. a) i b) niniejszego artykułu obowiązują dopóty, dopóki jakikolwiek materiał jądrowy podlegający tym postanowieniom będzie pozostawał pod jurysdykcją którejkolwiek ze Stron, lub do momentu podjęcia decyzji zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu.

Artykuł 8

Zapobieganie nielegalnemu obrotowi materiałami jądrowymi

Współpraca w dziedzinie zapobiegania nielegalnemu obrotowi materiałami jądrowymi ma na celu wspieranie metod i technik kontroli materiałów jądrowych.

Artykuł 9

Inne dziedziny stanowiące przedmiot wspólnego zainteresowania

1. W ramach swoich uprawnień Strony mogą uzgodnić podjęcie współpracy w innych działaniach w obszarze energii jądrowej.

2. W przypadku Wspólnoty działania te musiałyby wchodzić w zakres odpowiednich programów działań oraz spełniać określone dla nich warunki, np. w dziedzinach takich jak bezpieczny transport materiałów jądrowych, środki bezpieczeństwa lub współpraca przemysłowa służąca wspieraniu określonych aspektów bezpieczeństwa instalacji jądrowych.

3. Zastosowanie mają również postanowienia art. 6 ust. 4–6 niniejszej umowy.

Artykuł 10

Obowiązujące prawo

Współpraca na podstawie niniejszej umowy jest zgodna z obowiązującymi przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi Wspólnoty i Ukrainy, jak również z zawartymi przez Strony umowami międzynarodowymi. W przypadku Wspólnoty obowiązujące prawo obejmuje traktat Euratom i tworzone na jego podstawie prawo wtórne.

Artykuł 11

Własność intelektualna

Wykorzystywanie i rozpowszechnianie informacji oraz praw własności intelektualnej, patentów i praw autorskich związanych ze współpracą prowadzoną na podstawie niniejszej umowy jest zgodne z załącznikami do umów o współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa jądowego oraz w dziedzinie kontrolowanej syntezy jądowej zawartych między Europejską Wspólnotą Energii Atomowej a Radą Ministrów Ukrainy, o których mowa odpowiednio w art. 4 i 5 niniejszej umowy.

Artykuł 12

Konsultacje oraz rozstrzyganie sporów

1. Strony będą prowadzić regularne konsultacje w ramach umowy o partnerstwie i współpracy w celu monitorowania współpracy prowadzonej w ramach niniejszej umowy, chyba że Strony uzgodnią specjalne mechanizmy konsultacji.

2. Wszelkie spory dotyczące stosowania lub wykładni niniejszej umowy mogą być rozstrzygane zgodnie z procedurą określoną w art. 96 umowy o partnerstwie i współpracy.

Artykuł 13

Wejście w życie i okres obowiązywania

1. Niniejsza umowa wchodzi w życie w dniu określonym przez Strony w drodze wymiany not dyplomatycznych ⁽¹⁾ i pozostaje w mocy początkowo przez okres pięciu lat.

2. Niniejsza umowa będzie następnie automatycznie przedłużana o kolejne okresy pięcioletnie, chyba że którakolwiek ze Stron zażąda na piśmie, najpóźniej na sześć miesięcy przed datą jej wygaśnięcia, rozwiązania umowy lub jej renegotjacji.

3. Jeżeli jedna ze Stron lub którekolwiek państwo członkowskie Wspólnoty naruszy którekolwiek z zasadniczych postanowień niniejszej umowy, druga Strona może, w drodze odpowiedniego pisemnego powiadomienia, zawiesić lub wypowiedzieć w całości lub w części współpracę w ramach niniejszej umowy.

Zanim jedna ze Stron podejmie w tym celu odpowiednie działania, Strony konsultują się celem osiągnięcia porozumienia w sprawie środków korygujących, które należy zastosować, oraz w sprawie harmonogramu ich zastosowania.

Działania na podstawie pierwszego zdania niniejszego ustępu podejmowane są wyłącznie wówczas, gdy w ustalonym okresie nie zastosowano uzgodnionych środków lub gdy po upływie rozsądnego terminu, uwzględniającego charakter i wagę naruszenia, nie udało się osiągnąć porozumienia, o którym mowa w zdaniu poprzednim.

Niniejsza umowa jest sporządzona w dwóch egzemplarzach w językach angielskim, duńskim, fińskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, niderlandzkim, niemieckim, portugalskim, szwedzkim, ukraińskim i włoskim, przy czym wszystkie teksty są na równi autentyczne.

Sporządzono w Kijowie, dnia 28 kwietnia 2005 r.

W imieniu Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej

Andris PIEBALGS

W imieniu Rady Ministrów Ukrainy

Ivan PLACHKOV

⁽¹⁾ Dnia 1 września 2006 r.